

ISSN 1300-4689

Erciyes

Aylık Fikir ve Sanat Dergisi

YIL:41

SAYI:485

MAYIS 2018

Erciyes

Aylık Fikir ve Sanat Dergisi
(Ulusal Hakemli Dergi)
ISSN: 1300-4689

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü
Âlim GERÇEL

Genel Yayın Müdürü
Ömer BÜYÜKBAŞ

Düzenleyiciler

Prof. Dr. Önder ÇAĞIRAN, Prof. Dr. Remzi KILIÇ
Dr. Ahmet KAYASANDIK, Öğr. Gör. Mehmet BİLGEHAN

HAKEM HEYETİ

Prof. Dr. Ahmet BURAN (Fırat Üniversitesi)
Prof. Dr. Ahmet CİHAN (İstanbul Medeniyet Üniversitesi)
Prof. Dr. Ali Berat ALPTEKİN (Necmettin Erbakan Ü)
Prof. Dr. Atabey KILIÇ (Erciyes Üniversitesi)
Prof. Dr. Erdoğan BOZ (Eskişehir Osmangazi Ü)
Prof. Dr. Gürer GÜLSEVİN (Ege Üniversitesi)
Prof. Dr. Hatice ŞAHİN (Uludağ Üniversitesi)
Prof. Dr. İlyas GÖKHAN (Nevşehir Hacı Bektaş Veli Ü)
Prof. Dr. Kemal GÖDE (S. Demirel Ü'nden Emekli)
Prof. Dr. Mehmet İNBAŞI (Erciyes Üniversitesi)
Prof. Dr. M. Metin KARAÖRS (Erciyes Ü'nden Emekli)
Prof. Dr. Metin ÖZARSLAN (Hacettepe Üniversitesi)
Prof. Dr. Mustafa KESKİN (Erciyes Üniversitesi)
Prof. Dr. Mustafa SEVER (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Mustafa TURAN (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Nevzat ÖZKAN (Erciyes Üniversitesi)
Prof. Dr. Osman YILDIZ (Süleyman Demirel Üniversitesi)
Prof. Dr. Önder ÇAĞIRAN (Erciyes Üniversitesi)
Prof. Dr. Remzi KILIÇ (Erciyes Üniversitesi)
Prof. Dr. Tuncer GÜLENSOY (Erciyes Ü'nden Emekli)
Prof. Dr. Zeki KAYMAZ (Ege Üniversitesi)
Doç. Dr. Bayram DURBİLMEZ (Erciyes Üniversitesi)
Dr. Ahmet KAYASANDIK (Abdullah Gül Üniversitesi)
Öğr. Gör. Mehmet BİLGEHAN (Erciyes Üniversitesi)
Mehmet ÇAYIRDAĞ (Erciyes Üniversitesinden Emekli)
Yaşar ELDEN (Erciyes Üniversitesi)

Yazışma Adresi

Erciyes Dergisi, P.K. 218, 38002 KAYSERİ
Telefon – Belgeç: 0 352 231 73 03

İdare Yeri

Sahabiye Mahallesi Muhtarlığı
Kalenderhane Sokağı, Nu.: 8
38010 Kocasinan/KAYSERİ

Ağ sayfası: www.erciyesdergisi.com
E-posta: bilgi@erciyesdergisi.com
erciyesdergisi@mynet.com
alimgercel@gmail.com

YIL: 41 ★ SAYI: 485 ★ MAYIS, 2018

İÇİNDEKİLER

SAYFA

Ateşoğlu'na Göre "Türklüğün En Büyük ve En Şuurlu Planı"
Alim GERÇEL, Mehmet BİLGEHAN.....1

Türk Kültürünün Ortak Ögesi: Kurt
Prof. Dr. Saadettin Yağmur GÖMEÇ.....6

Pembe Günler (Şiir)
Prof. Dr. Önder Çağiran.....12

Kırmılı Rahmi Divanı Mustafa Rahmi (? -27 Ramazan 1164/20 Ağustos 1751)
Mustafa ASLAN.....13

Hikâyat-ı Musa Peygamber Aleyhi'selam
Dr. Ahmet KAYASANDIK.....20

Avrupa'nın Yahut Batı'nın Hidayeti Önlenebilir mi?
Prof. Dr. Mustafa KESKİN.....22

Türk Askeri (Şiir)
Yaşar YARAMIŞ.....23

Doğu Türkistan Davası ve Mehmet Kasım Cantürk
Prof. Dr. Remzi KILIÇ.....24

"Türk" Adının Bilinç-üstü ve Bilinç-altı Düzeyde Yarattığı Algılar (I)
Öğr. Gör. Mehmet BİLGEHAN.....26

Fiyat Tarifesi (KDV dâhil)

Sayısı: 10 TL
Yıllık abone bedeli: 90 TL
Resmî abone bedeli (Taahhütlü): 150 TL
Yurt dışı abone bedeli: 40 Euro – 50 Dolar
Dergimiz öğretmen ve öğrencilere %10 indirimlidir.
Reklam bedeli: Reklam sahibinin lütfuna tâbidir.
Havaleleriniz için posta çeki hesabı: Âlim Gerçel, 116866
Vakıfbank Kocasinan Şb. IBAN: TR590001500158007286226630

Baskı

Geçit Matbaacılık ve Yayıncılık San. Tic.
Oymaağaç Mah. 5067. Sok. Nu.: 4-C Mobilyakent Kocasinan/KAYSERİ
Telefon: 0352 320 48 61, Belgeç: 320 48 54
www.gecityayinevi.com E-posta: gecitmatbaacilik@hotmail.com

HİKÂYAT-I MUSA PEYGAMBER ALEYHİ'S-SELAM

Dr. Ahmet KAYASANDIK

Musa peygamber ile çobanın menkıbesi, Mevlâna'nın meşhur eseri Mesnevi'de de bulunmaktadır. Veled İzbudak tarafından çevirilen Mesnevi'nin ikinci cildine «Musa Aleyhisselâm'ın çobanın münacaatını hoş görmeyip reddetmesi», «Ulu Tanrı'nın Musa'ya çoban yüzünden darılması» ve «Musa Aleyhisselâm'a o çobanın mazur olduğuna dair vahiy gelmesi»¹ alt başlıklarıyla bu menkıbeyi bulmak mümkündür.

Aşağıdaki manzume 124 varaklık bir mecmuadan alınarak transkripsiyon işaretleri kullanılmadan günümüz alfabesine aktarılmış ve metinde geçen kelimelerin anlamları verilmiştir.

Bu mecmuanın sonunda 101. ve 124. varaklar arasında bazı ilmihal bilgileri mensur biçimde yazılmıştır. Bunun dışındaki kısım, şu başlıklarda yer alan manzumeleri içermektedir: Haza Kitab-ı Dasitan-ı Geyik, Hikâyet-i Musa Peygamber Aleyhi's-selâm, Hikâyet-i Destan-ı İbrahim, Hikâyet-i Temim E'd-Dari, Hikâyet-i Ensari, Hikâyet-i Padişah, Hikâyet-i Kuş Lezzeti, Hikâyet-i Dabbetü'l-Arz, Hikâyet-i İğit, Hikâyet-i Malik'in Kızı, Hikâyet-i Deccal, Hikâyet-i Abbas, Hikâyet-i Bulut, Kitab-ı Mevlid-i Muhammed Mustafa Aleyhi's-selâm.

HİKÂYAT-I MUSA PEYGAMBER ALEYHİ'S-SELAM

İşid imdi bir hikâyet iy akıl
Müşeddide şöyle bulunmuş nakil

Musa bir gün gideridi hazrete
İşid imdi bir hikâyet gör nite

Yolda gördi bir çoban-ı koyun
Koyun otlar kendü aceb zikrider

Çoban eyder yeri göğü yaradan
Kanda isen gel beni bunda bula

Kandalığun bilseyidim varayıdım
Sağdığim südden sana vireyidim

Hem elini öpüben başa koyam
Ol vakt kim yatsan dizim

Gel tonun bitleyim bitün kırayım
Sağdığim ilk südüm sana virem

Komayam çaruğunu sökölmeğe
Yamaları dağılup dökölmeğe

İy fida olsun sana koyunlarım
Seni anasam yanarım hem göyünürem

Şöyle küstah söyler çoban bu sözi
Dinleridi Musa bir bir kendüzi

Musa eydür ol söyledüğün
Süt sağuban konukluk eyledüğün

Çoban eydür yiri göği yaradan
Gizlenüben kendüzini aradan

Musa eydür küfürdür söyledüğün
Delü misin ya nesin dirgil ögün

Bilirisen ol oğuz taşı dağı
Sen anı ayrak ağız birle okı

Hakka çarık değil layıkdur sana
Haşa yimegile geymek ana

Çarığı ol geye ayaksız yürümez
Sırrı olan bir dem içre yürümez

Söylemegil tevbe kılğıl bu söze
Yoksa gökden od yağar üstümüze

Od yağdur gözler kim göre
Gözsüzler kudretin kanda göre

Çoban eydür ya Musa ağzım benim
Sen göyündürdün benim canum tenüm

Küfrimiş söylediğim tesbih kamu
Vay eğer olurısa yirim tamu

¹ Şark İslâm Klasikleri Mesnevi II, Mevlâna, (Çev. Veled İzbudak) MEB Yayınları: 771, İstanbul, 1990, s.132-139.

Tonunu yırtar çoban başın açar
Koyun otlar kendü yabana kaçar

Geçdi vardı Musa hazrete
İşid imdi dinlegil hikmet nite

Emir geldi ya Musa nıtdün anı
Südlüce eyer nelice yârim kanı

Ben didim ki sana dostlar düzesin
Yohsa gelmez dostı bizden üzesin

Ben didüm mi sana var dostlar okı
Yohsa gelen dostı ağaca tağı

Değmeye bir dürlü gönül virmişem
Beni anlar gönline ben irmişem

Dil virmişdürür tesbih yanlıştırur
Sıdk ile aşk ile gelmişdürür

Dil ver her kim tesbih dostdur
Gönül daim kulluğıma pesdür

Ben yaratdum ben bilürem bunları
Zira kim benden yanadan bunları

Ben münezzeş dükelinden bunların
Gahilü cahil sözinden kulların

Ben ariyem kim bana tesbih açar
Tesbihinden kendüye rahmet saçar

Bakımaş zeber dükeli kıyl kala
Safi gönül gerekdir bize gele

Ya Musa gönlin ele al çobanun
Yohsa düşvar olısar hâlün senün

Çünkü hakdan Musa'ya irdi hitab
Çoban-çün kendüye eyler itab

Vardı Musa ister ili âlemi
Çobanı çün buldı eydür ko beni

Yıkduñ gönlümüzi kıldun fena
Âsi sandun bizi sübhana

Musa eydür muştuluk olsun sana
Sen dediğün hoş gelürimiş ana

Gerekise tonını yu bitlegil
Kakımak başa dimiş öğütlegil

Ne gelürse dilüne söyle revan
Gerekise süt içir ayran yavan

İy ma'âfi yef'alullahi mayeşe'u
Afv ide suçumuzu ol badişah

Küfri islâma tebdil eyledi
Dünya ahirini ma'mur eyledi

Çoban eydür Musa'ya andan geçmişem
Hazrete varmağa kanat açmışam

Sıdreti'l-müntehadır seyranıñ
Başıma kakar südümlü ayranıñ

Himmetün atı benüm geçmişidi
Beni alup aşırı geçmişidi

Kamçı urduñ geldün atum yaşına
Ben za'ifün bakmadun gözi yaşına

Ya Musa sen suçunu kıldun mu'âf
Rahmet ide cümlemüze ol ilah

Bunı iden ger dahı alidürür
Konya'da mevlanun kulıdurur

Mevlam Fakih Ahmed hürmetine
Sen değir hazırları muradına

Ta ki bunda hatm ola işbu kelim
Vir salavat Mustafa'ya ve's-selam

Bunı yazdum yadiğâr olmağ-ıçün
Yazana her kim dua kılmağ-ıçün

Kelimeler:

Ana: Ona, **Bitün:** Bitini, **Dirgil:** Der, **Düke-
li:** Bütün, **Düşvar:** Zor, güç, **İtab:** Darılma, azar-
lama, **Kanda:** Nerede, **Kendüzi:** Kendisi, **Kıyl:**
Söz, kelim, **Müşeddid:** Şiddetlendiren, **Od:** Ateş,
Okı: Oku, **Olısar:** Olacak, **Öğün:** Düşün, **Tamu:**
Cehennem, **Tevbe kılğıl:** Tövbe et, **Ton:** Elbise,
Zeber: Üst